

ERKİN AYTAÇ
1964, 30 Eylül 2022, Ankara

SEVGİLİ ERKİN AYTAÇ HOCAMIZIN ANISINA...

Cana Bilsel*

Sevgili Erkin Hocamızı 30 Eylül Cuma günü kaybettik. Onun erken yaşta aramızdan ayrılması karşısında hepimiz derinden sarsıldık. Yakalandığı hastalığın amansız olduğunu bildiğimiz halde iyileşeceğine, pek yakında yeniden aramızda, bizimle olacağına yürekten inanmış, inanmak istemiştik... Kendisini en verimli çağında, bilgi ve deneyimiyle öğrencilerine verebileceği daha çok şeyler varken kaybettik.

Erkin Aytaç, eğitimciliği çok önemli bir toplumsal görev olarak görmüş ve yaşamının merkezine yerleştirmişti. 1986 yılında ODTÜ Mimarlık Bölümünden mezuniyeti sonrasında Edinburgh'ta bulunan Heriot-Watt Üniversitesinde yaptığı lisansüstü eğitimin ardından 1989 yılında Bölümümüzün eğitim kadrosuna katılmıştı. Mimari tasarım stüdyosuna, Prof. Dr. Gönül Evyapan Hocamız ve rahmetli Berrak Seren Hocamız ile girmiş; daha sonra 3. Sınıf stüdyosunda kendi grubunu kurmuştu. Büyük bir ciddiyetle yürüttüğü mimari tasarım stüdyosunda, her yıl daha iyi bir eğitim verebilmek için kafa yordu, stüdyo organizasyonunu her zaman mükemmel bir biçimde yürütmeyi önemsendi.

Kurguladığı mimari tasarım proje konuları, strüktür tasarımı ödevleri çok yaratıcı ve özgün çalışmalardı. "Gordion'da bir Mimarlık Okulu", "ODTÜ'de bir Modern Sanat Müzesi", "Nevşehir'de bir Gençlik Merkezi", "Beytepe'de Öğrenci Köyü", "Beypazarı'nda bir Hockey Kulübü için Spor Tesisleri", "Çankaya'da Kent Konutları", "Şişli'de Bir Apartman..." önceki yıllarda 3. sınıf mimari tasarım stüdyoları için kurguladığı özgün proje konularından yalnızca bir bölümü.

"İstanbul'da Sanatçı Habitat'ı," "Kentsel Birliktelik: Ankara Yenışehir'de Konut ve Ticaret Mahallesi", "Akköprü'de Sanat ve Zanaat Hareketi: Nehir Kıyısında Yeni Bir Toplum Formu", "Konya Tren İstasyonu Yakınında Tematik Hostel," "İstanbul Prens Adaları'nda Deniz Kıyısında Bir Edebiyat Derneği", "Kenti Hareketlendirmek: Eskişehir'de Nehir Kıyısında Konut ve Kamusal Alan Üzerine Yeni Arayışlar," "Bilgi ve İlhamla Kentin Boşluklarını Doldurmak: İstanbul Dolapdere'de Sosyal ve Kültürel Düğümler," "Kampüs Anlatıları: ODTÜ'de Yeni Bir Öğrenci Ortamı", "Ulus Rocks: Yeni Sanatlar İçin Bir Kültür Merkezi" ise Erkin Hocamızın son yıllarda ilgilendiği konuları ortaya koyan, her biri özgün yorum içeren proje konuları. Bu projelerin Stüdyolar dergisinde yayımlanmış olmasının önemini daha da iyi anlıyorum. Jürilerinde çok keyifli zamanlar geçirdiğimiz bu çalışmaların sergilerini Fakültemizin orta mekânlarında, merdivenlerde, kantinde hepimiz ilgiyle izledik.

Sevgili Erkin, bizlerle, Fakültede aynı ortamı paylaştığı birçok kişiyle çok güzel dostluklar kurdu. Stüdyosuna sunuşlar yapmak üzere uzman hocalarımızı davet etti. Hepimize özel ilgi gösterdi ve bizlerle saygıya dayalı, samimi ilişkiler kurdu. Fakültenin orta mekânına açılan odasının kapısı her zaman hepimize açıktı. Akşam üzeri Fakülteden ayrılmadan odasına uğramak ve onunla çok değişik konular üzerinde sohbet etmenin benim için yeri ayrıydı. Nüktedan kişiliğiyle bizlere takılır, şakalar yapar, fakat kırmamak için özel dikkat sarf ederdi. Gençlik yıllarımızda Erkin'in küçük beyaz Volkswagen'ine

* Prof. Dr., ODTÜ Mimarlık Bölümü Başkanı

Erkin Hoca, çok sevdiği ve önem verdiği Tasarım Stüdyosunda, öğrencileri ile birlikte...

ARKADAŞIM ERKİN¹

Haluk Zelef*

Fakültemizin yerleşik güzel bir geleneği var. Yeni akademik yılın başındaki ilk toplantıyı, bir açılış dersi olarak düzenleyerek, yeni gelen öğrencileri, öğretim üyelerini ve emekli hocalarımızı ortak bir heyecan ve sevinçle bir araya getiriyoruz.

Bu seneki ilk toplantıda ise derin bir üzüntü bizleri birbirimize bağlıyor.

Otuz yılı aşkın bir süredir mimarlık bölümümüzde ders veren Erkin Hocamızı uğurluyoruz bugün. Oysa ben onu yıllar sonrasındaki bir akademik yılın açılış dersinde şakalarla dolu uzun ve zevkle dinlenen bir konuşma yaparken hayal ederdim.

Bugün aynı zamanda 40 yıllık bir arkadaşımın vedalaşma anı. Bu salonda olanların büyük çoğunluğu için 40 çok da kavranabilecek bir rakam olmasa gerek. Umarım herkesin kendi hayatına tanıklık edecek böyle uzun dostlukları olur.

Bizim 1982 yılında başlayan sınıf arkadaşlığımız, üniversitenin ve mimarlık fakültesinin mekanlarında yaşanan ortak sıkıntılar, heyecanlar ve görevlerle gelişti. 80 darbesini takip eden o yıllarda stüdyoda ders saatleri dışında çalışmak çok da teşvik edilen bir şey değildi. O nedenle grup çalışmaları evlere taşındı, aileler de çalışmaların bir parçası haline geldi. Kardeşi Deniz, Başçavuş Sokaktaki uzun çalışma gecelerini hatırlar eminim.

Mezuniyetin ardından, o günün

doluşup Beatles şarkıları ile şaka şenlik şehir merkezinde bir araya geldiğimiz zamanları çok güzel hatırlıyorum.

Son yıllarda bölüm başkanı olarak Sevgili Erkin'in manevi desteğinin ve yapıcı eleştirilerinin benim için çok değerli ve yol gösterici olduğunu burada özellikle belirtmek istiyorum.

Erkin Hocamızı bizlere bıraktığı güzel anılarla, sevgiyle hatırlayacak, Onun anısını yaşatmaya çalışacağız.

Ruhun şâd olsun Sevgili Erkin... Bu dünyadan güzel izler, hoş anılar bırakarak geçtin...

koşullarından da kaynaklanan sebeplerle, pek çok sınıf arkadaşımız araştırma görevlisi olarak çeşitli üniversitelerde görev aldılar. Önemli sayıda bir grup da ODTÜ'de bu kariyere atıldı, bir yandan da lisansüstü çalışmalarını sürdürdü. Erkin de bu süreçte Edinburgh'ta, Heriot-Watt Üniversitesinde yüksek lisans çalışmalarına devam etti ve dönüşünün ardından mimarlık eğitiminde roller aldı.

O yıllarda farklı stüdyolarda ve derslerde rol alsak da aynı sosyal hayat ve mesleki etkinlikler içindeydik. Yayıncılık faaliyeti bunlardan biriydi, XXI Dergisi'nin hazırlanmasında değişik roller üstlendiğimizi hatırlıyorum.

Yıllar geçti, yaşlar büyüdü, yollar koridorlardaki kısa sohbetler dışında daha az kesişir oldu.

Ben üçüncü sınıf stüdyosunda görev almaya başladıktan sonra ilk elden "iş arkadaşı" da olduk. Yıl koordinatörü ve komşu iki farklı öğrenci grubunun yürütücüsü olarak bir yandan fikir paylaşımları yapıyor, tartışıyor, birbirimize destek oluyor, bir yandan da bir çeşit rekabet yaşıyorduk. Acaba diğer grup nerede, hangi projeyi çalışıyor, nasıl eğitim yöntemleri uyguluyor, merak ediyorduk.

Bir gün Erkin'in yüksek sesle stüdyoda şiir okuduğunu duydum. Bunca yıl tanıdığım Erkin'in (çok farklı alanlarda ilgileri olsa da) böyle bir merakı olduğunu hiç bilmiyordum. Sonradan

1. Haluk Zelef tarafından 04.10.2022 tarihinde Mimarlık Amfisinde düzenlenen törende yapılan konuşmanın metnidir.

* Doç. Dr., ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

1982-1986

1987 - ...

Fotokolaj: 40 yıla dağılmış ortak işler, anılar, arkadaşlıklar, hocalar.

anlaşıldı ki İstanbul Prens Adaları'nda verdikleri bir projede yeri tanımak ve öğrencilerin ısınmasını sağlamak için adaları konu eden şiirleri ya da adalarla ismi anılan şairleri tanımakla başlamışlar hazırlıklara, böyle bir yöntem deniyorlarmış.

Covid nedeniyle her şey online olunca, stüdyosunu çok seven Erkin Hocanın keyfi kaçmıştı haliyle. Bir gün telefonda konuştuğumuzda, ben emekli mi olsak deyince ise, "hayır her şey düzelecek, pek çok yere geziler düzenleyip, yine yeniden projeler yapacağız demişti..."

Biraz şaşırılmıştım doğrusu çünkü Erkin bir yandan mesafeli duran, ya da en azından bazılarının öyle görünmeyi yeğleyen, ama bir yandan da heyecanlarını dışarı vuran özgün

bir kişilikti. Bunun en çok ortaya döküldüğü anlar ise herhalde sevgili Fenerbahçe'sinin maç kazandığı ve daha da ötesi şampiyon olduğu zamanlardı. Hoca bu günlerde kanarya sarısı sweatshirtler ya da takım formasıyla okula gelirdi. Ben ise en fazla bir sarı kravatla onun coşkusuna eşlik ederdim. Bu yaz aylarında yaptığımız telefon konuşmalarında, her maçı, antrenörü ya da transferi bahane edip derin sohbet etmeye çalışsam da yine de yeterli bulmadı Fenerbahçeliliğimi.

Çok uzun süredir "yaşadığı" odasının önünden geçerken akşam üstleri bakar, oradaysa uğrardım. Dereden tepeden biraz sohbet ederdik. Hala istemsizce gözlerim oda kapısına takılıyor.

Seni özleyeceğiz Erkin...

YOL HİKAYESİ

Gizem Deniz Güneri Söğüt*

Erkin Hocanın çoğu, hatta belki de hemen hemen her konuya baş ve sonları birbirine bağlayan yolculuklar gibi baktığını düşünmüşümdür sıklıkla. Bu yolculuklar içinde farklı pencereler açılabilir, hatta sıklıkla açılır, fakat

daima anlamlı bir son noktaya varılır. Onu eşsiz kimlikleri ile tanıma şansını yakalamış olanlar için, onu bunlardan yalnızca biri yahut birkaçı üzerinden an(lat)mak hiç şüphesiz son derece sığ kalır. Bu sebeple ben, bu kısa

* Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi Mimarlık Bölümü

metnin aldığı için, bu yolculukların içeriklerinden çok çoğulluklarının ve derinliklerinin altını çizmek isterim.

Erkin Hocam için ve Erkin Hocamla stüdyo bir yolculuktur örneğin: hem her bir günü hem her bir dönemi hem de başından sonuna bir yılı. Günler, haftalar, aylar baştan sona bütünlüklü bir kurgu içinde ilerlediği kadar, kırılarak bin bir derinlikli tartışmalara da izin verirler. Günün sonunda, dönemin sonunda, yılın sonunda, kendi deyimiyle “gemiyi tüm yolcuları ve mürettebatıyla karaya ulaştırır” bu yolculuklar. Bu varışların hazzını fakültede çınlayan kahkahasıyla, hararetili sohbetleriyle, gururlu gülümsemesiyle hepimize yayar, hepimizle paylaşır Erkin Hocam. Bu süreci inşa eden her bir kritiğini dahi birer yolculuk gibi okumuşumdur sıklıkla. Projeden başlar, mimari kuramdan, dünya tarihinden, politikadan, coğrafyadan, felsefeden, popüler kültürden, günlük hayattan birçok farklı, hatta çoğu kez de beklenmedik, duyulmadık, düşünülmedik durağa uğrar, sonunda kaleminde biter. Dinleyenler, izleyenler yalnızca kritik almazlar, öğretilerle dolu zengin bir gezintiye çıkarlar.

Bir saatlik öğle arası dahi ayrı bir yolculuktur stüdyo günlerinde. “Porridge” tarifi ve tarihi ile başlayıp, dokuma sanatıyla yahut Yunan askeri üniformasıyla başlayıp, çatal bıçak kültürüyle bitebilir örneğin bu yolculuklar. Karmaşık olguları müthiş bir beceri ile sadeleştiren, gündelik olayları ustalıklı kavramsal boyutlara taşıyan, kıskanılmalı bir zekanın ürünü

olan bu anlatılar hemen hemen her zaman bir gösteri niteliği alır. Bu performans zaman zaman birkaç bölüme yayılır, zaman zaman tek perdedir. İzlemesi, içinde yer alması, atışması her biri ayrı besler tüm “katılımcılar”ı.

Stüdyo seyahatleri elbette istisna kalmazlar ve asla “salt” arazi gezileri olarak nitelenemezler. Bir “yer”in keşfidir her biri. Nereye gidildi ise “oralı” olmadan dönülmez. Görme değil keşif yolculuklarıdır hepsi; henüz yola düşmeden başlar, dönünce uzunca bir süre her bir detayını zihinlerde ilgili yerlere yerleştirmeden de bitmez. Ne öğrencisi ne de stüdyo partneri olarak yalnızca “gördüklerimiz”le sınırlı tek bir yolculuk hatırlamam Erkin Hocamla.

Okulda başlayan, akşam yürüyüşü, koşusu ve market alışverişi ile biten gün bir yolculuktur; bir kitabın hediye edilmesi, tartışılması, hatta sohbetlerinde yeniden yazılması bir yolculuktur; inceliklerle tasarladığı tüm ikramlarıyla jüriler birer yolculuktur. Bu yolculukların kimi festival havasında, kimi hararetili tartışmalarla, kimi, doğrusu çoğu, keyifle kahkahalarla geçer. Biri bitmeden bir diğeri başlar. Müthiş kıvrak zekasının, derin kalbinin, ince, güçlü ve yalın karakterinin tüm güzelliklerini bu yolculuklar esnasında keşfedersiniz.

Sadece “yol”u ve “yolculuk”u değil, dürüst, açık, disiplinli, cömert ve saygın bir akademisyen olmayı da öğrenirsiniz. Ufacık bir yolculuk dahi kaçırmak istemezsiniz. Tüm bu unutulmaz yolculukların anısıyla sonsuz bir sevgi ve özlemle...

ERKİN AYTAÇ: MİMARİ TASARIM STÜDYOSUNA ADANMIŞ BİR YAŞAM

İnci Basa*

Erkin Aytaç’ı ODTÜ Mimarlık Bölümüne başladığımız 1982 yılının Ekim ayında tanıdım. Sınıf arkadaşlığı ile başlayan keyifli dostluğumuz elbette mezun olduğumuz 1986 yılı ile sonlanmadı, tam 40 yıla yayıldı. Sevgili Erkin’in kaybı, çoğu Ankaralı gibi benim de kendimi dostlarımla tamamladığımı bana acı şekilde hissettirdi. Onu zamansız kaybetmek pek çok anıyı paylaşan biz dostlarında derin bir eksilme duygusu yarattı. Mimarlık eğitiminde sınıf arkadaşlığı eşsiz bir bağ oluşturuyor. Kardeşlikten farksız olan bu bağ üreten şüphesiz yoğun

çalışma saatlerinin birlikte geçirildiği mimari tasarım stüdyosu ortamı. Bu paylaşımcı ortamda “çizim yapmak”, “kritik almak”, “jüriye çıkmak” kadar, “sabahlamak”, “gülmek”, “ağlamak” da arkadaşlıdır, arkadaşın tanıklığındadır. Stüdyo kültürünün hayatımıza özgünce kattığı sadece yaratıcılık, eleştirel düşünce, çokseslilik değildir; sağlam temelli arkadaşlıklardır.

Sınıf arkadaşlığımız akademik yaşamdaki iş arkadaşlığına dönüşünce, Erkin’in karşısındakini şaşırtan kişiliğinin onu nasıl ilginç ve

* Prof. Dr., ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Erkin Aytaç (arkada solda), dönemin Dekanı Prof. Dr. Rüştü Yüce'nin yanında, İnci Kale Basa, (ayaktaki ilk sıradan soldan üçüncü), ODTÜ Mimarlık Fakültesi Giriş Merdivenlerinde, Ankara, 1986

Erkin Aytaç, Zeynep Uludağ, İnci Basa, bir doğum günü kutlaması, Kavaklıdere Tenis Kulübü, Ankara, 2016

unutulmayacak bir “stüdyo hocası” kıldığına tanıklık ettim. Mimarlık Programının belkemiğini oluşturan stüdyoların içinde hocalar açısından en zorlusunun hep üçüncü sınıf stüdyosu olduğunu düşündüm. Eğitiminin ilk iki yılını arkasında bıraktığında, mimarlık öğrencisinin bilgi birikimi ve becerisi

artmıştır, farklı derslerden beslenmiştir. Dolayısıyla üçüncü sınıf öğrencisine doğru biçimde ulaşarak onun bilgisini ve becerisini daha da arttırmak stüdyo hocasına farklı bir sorumluluk yükler. Erkin Aytaç, ODTÜ Mimarlık Bölümünde uzun yıllar boyunca bu zorlu stüdyonun en önemli ve en renkli bileşenlerinden oldu. Öğrencilerinin, ODTÜ Mimarlık Fakültesinin ortak mekanlarında sergilenen çalışmaları, deneysel olanla rasyonel olanın ustalıklı bir araya getirildiği kıskırtıcı işlerin temsili oldu. Bir önceki yılın ikinci sınıf stüdyolarından tanıdığım ve Erkin'in üçüncü sınıf tasarım stüdyosu grubuna dahil olan öğrencilerim pek çok defa beni koridorlarda yakalayıp, heyecanla üçüncü sınıftaki işlerini gösterdi. Bu işlerdeki en çarpıcı yön, disiplinlerarası vurgunun cesurca öne çıkardığı strüktürel dildi. Konuk jüri üyesi olarak çok sayıda jüride gözlemleme imkânı bulduğum Erkin, jürileri etkili bir öğrenme ortamına dönüştürüyordu. Öğrencinin gözlerinin içine bakarak yaptığı proje yorumları, kimliğinin ayrılmaz parçası olan muzipliği ve bilgeliği buluşturuyordu. Sadece jüriye çıkmış öğrencinin değil, izleyen öğrencilerin de sessizleşip dikkat kesilerek onu ilgiyle dinlemeleri, onu daha iyi duyabilmek veya yüzündeki değişken ifadeleri yakalayabilmek için yer değiştirmeleri bana hep çok etkileyici gelmişti. Erkin, birikimi ve üslubuyla öğrencinin her akademik zeminde en çok kıymet verdiği hocalardandı.

İnci Basa, Erkin Aytacı'ya Veda Töreni konuşması, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Amfisi, Ankara, 2022

Mimarlık stüdyosu yalnızca yukarıda değindiğim eşsiz dostlukları üretmekle kalmıyor, hocalarla öğrencileri arasında da sıkı bir bağ oluşmasına imkân

sağlıyor. Erkin Aytacı bunun en iyi örneklerinden. Aramızdan ayrılışı biz dostları gibi her yaştan öğrencisini ve sayısız mezunu derinden yaraladı. ODTÜ Mimarlık Amfisinde Erkin'e veda ederken, onların gözlerindeki keder, seslerindeki kırıklık, stüdyo eğitimini ve öğrencilerini yaşamı kılan sevgili Erkin'in ardında bıraktığı boşluğu doldurabilmenin imkansızlığını gösterdi. Sınıf arkadaşı ve 40 yıllık dost olmanın yanında Mimarlık Programı Koordinatörlüğü sıfatı ile de kısa bir konuşma yaptığım o hüzünlü törende sözlerime "Dilerim yoğun kederim bu kısa konuşmayı yapmama engel olmaz. Dilerim dost kaybetmenin üzüntüsü, onun Mimarlık Programı için taşıdığı önemi hakkıyla aktarmama engel olmaz" diyerek başlamıştım. Bu yazıyı kaleme alırken de aynı duyguyu yaşadım...

ERKİN İÇİN: "Idle Speech" Üzerine Kısacık Bir Not

Sevil ENGİNSOY EKİNCİ*

1. Eminim, buraya böyle bir son not koyup kaynakça vermeme biraz tuhaf bulur ve dalga geçerdi Erkin ama benim de tuhaf biri olduğumu bildiğinden üzerinde pek durmazdı: BLANCHOT, M. (1997) *Friendship*, çev. E. Rottenberg, Stanford University Press, Stanford, CA; DIDI-HUBERMAN, Georges (2018) *Survival of the Fireflies*, çev. L. Swope Mitchell, University of Minnesota Press, Minneapolis, Londra; MONTAIGNE, Michel de (2004) *On Friendship*, çev. M. A. Screech, Penguin, Londra

Boyutlarını ve oranlarını, özellikle bir duvarını yaran yatay pencerelerini ve o pencerelerin peyzajla kurduğu zemin seviyesindeki ilişkiyi pek etkileyici bulduğum, fakülte binasının belki de en Le Corbusiervârî mekânı olduğu için onun da sevdiğini bildiğim 40 numaralı odada görüyorum Erkin'i. Girişte, hemen sağda, yıllarca üstü üste birikmiş ve arasına kurumuş portakal gibi nesnelere de sızdığı bir kâğıt yığınıyla kaplı masasında zar zor yer bulabilmiş bilgisayarının başında, bir zamanların popüler tabiriyle sörf yapıyor. Ekrandan gözünü ayırmadan "merhabaaa" deyişini duyuyorum. "Naber bakalım" sorusunun hemen ardından değişmez temalar olarak puro, viski, F1, tenis, basketbol, futbol ve Fenerbahçe etrafında gelişen, o anki bilinç akışı ve ruh haliyle eklediği sayısız temayla dallanıp budaklanan ve onun ana, benim yan karakter rollerini üstlendiğimiz bir sesli/sözlü oyuna başlıyoruz. Anlattıkları ilgimi çekse de çekmese de zihnim ve bedenim yavaş yavaş gevşiyor ve hiç direnmeden hatta neredeyse huzur içinde, kendimi akşamüzeri ışığının vurduğu yumuşak dalgalı bir denize girer gibi bu oyuna bırakıyorum.

Son zamanlarda arkadaşlık üzerine Maurice Blanchot'dan, Georges Didi-Huberman'dan ve Michel de Montaigne'den okuduklarımdan esinlenerek *idle speech* koyuyorum bu oyunun ismini şimdi¹.

Türkçeye "geyik muhabbeti" olarak çevrilebilir belki, *idle talk* gibi.

Erkin'in bu çeviriye kısmen beğeneceğini ama yetinmeyeceğini, bana hemen arka arkaya sorular sormaya başlayacağını biliyorum. Ben de Blanchot'un kitabındaki, bu ismi ödünç aldığım da dahil, birkaç bölümle Montaigne'in kitabındaki çoğu bölümü nasıl birleştirip yorumlamaya çalıştığımı anlatacağım hızlı hızlı. O ise bir yandan beni dikkatle dinleyecek, bir yandan da şakacı tespitlerle araya girecek ve önüne yuvarladığım bu karmakarışık yumağı zekice evirip çevirip heyecanla Türkçesinin peşine takılacak.

Sonra da günlük hayata usulca sokulan böyle yaratıcı anları paylaşma coşkusuyla gülüp eğleneceğiz, Didi-Huberman'ın kitabının her yerinde yanıp sönerek uçuşan ateş böceklerini takip edermiş gibi.

* Dr., Mimar, Mimarlık Tarihçisi

* Prof. Dr., ODTÜ Mimarlık Bölümü Emekli Öğretim Üyesi

ARADA BİR YERDE

Suna GÜVEN*

Mimarlar tasarladıkları binalarla hayat kurucusudurlar. Bu nedenle hayati sevmeyen mimar olamaz, daha önemlisi tasarım eğitimi veremez. Verse de bir şeyler eksik kalır, öğrenciye geçmez. Erkin Aytaç profesör değildi, doçent olmamıştı. Hatta doktora yapmamıştı. Kurumların başarıyı daha çok kâğıt üzerinde istatistiklerle değerlendirdiği bir dönemde, özgeçmiş inşasına odaklananlar arasında yer almadı. Ama tasarım hocalığını çok ciddiye aldı ve yaşamının merkezine oturttu. İşini çok sevdi, her dönem tasarım derslerinde seçtiği temaları titizlikle kurguladı, gerekli arka plan araştırmalarını bizzat yaptı, inandıklarından taviz vermedi. Bazen toslatan inatçı yaklaşımına rağmen, içtenliği ve ürettiği düşünceleriyle sevilen bir hoca ve sima oldu, ardından gözyaşları sel gibi aktı.

Tasarım stüdyosu dışındaki uzmanlıklara saygısını hiç unutmuyacağım. Seçmeli Mimarlık Tarihi lisans dersimi almakta olan Ensar Temizel ve birkaç öğrenciye, kendisinin tasarım dersi saatlerinde İstanbul'a gitmeleri ve orada British Museum'dan getirilerek sergilenmekte olan antik Yunan heykeltıraşı Myron'un dünyaca ünlü Discobolus yapıtının Roma dönemi kopyasını görebilmeleri için

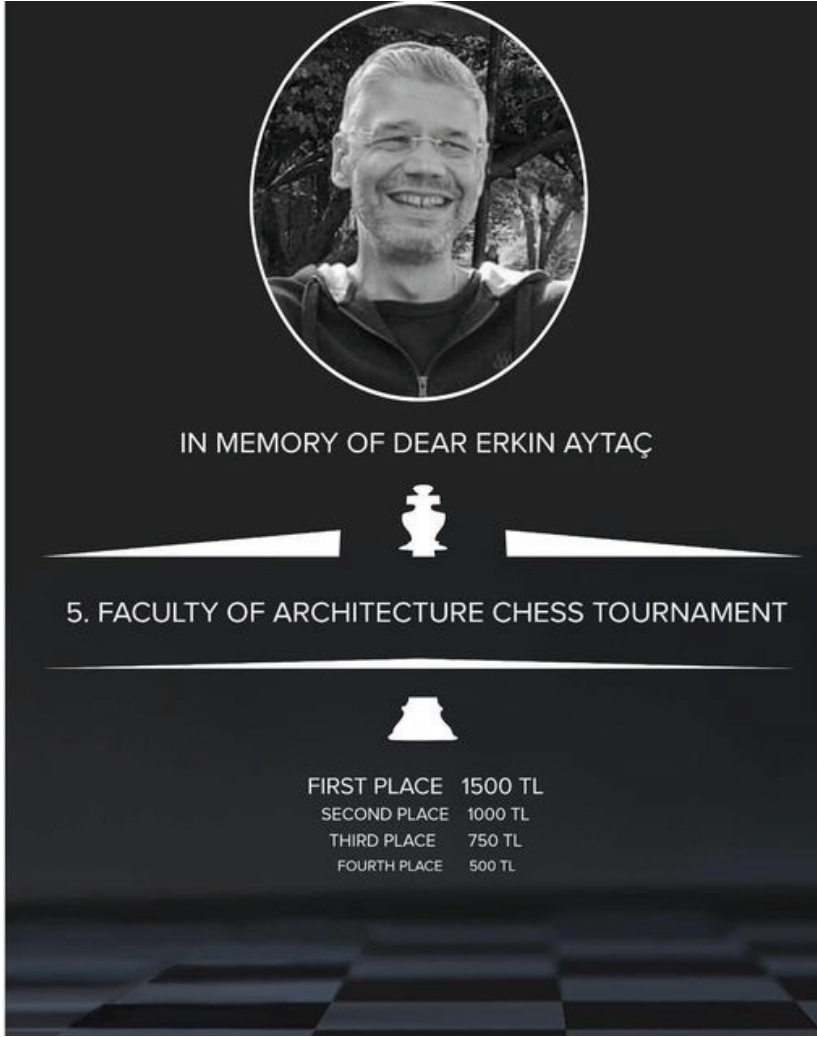
Erkin Aytaç'ın Mimarlık Fakültesi orta mekanındaki 40 no.lu oda kapısı (Foto: Suna Güven)

izin vermişti. Heykel, onun da ilgisini çekmekle kalmamış, öğrencilerimizin heykeli yerinde bizzat görüp deneyimlemelerinin onlar için kültürel değerini büyük bir duyarlık ve anlayışla iyi kavramıştı.

İyi ve nitelikli olanı aramak, anlamak, hayattan zevk almak ve bunu anlatmayı sevmek, anlatan ve anlatılanları dinleyenler arasında yaşanan bazen daha uzun, bazen de kısacık ama eşsiz anlara keyif katar, çok sonra da gülümsemeyle hatırlanan anılar oluşur. Ben Erkin Aytaç'ı böyle hatırlıyorum. Fakültenin orta mekanını ne zaman düşünsem, aklıma ilk Erkin Aytaç ve karşısında Mücahit Erdem, yanında ise Önder Şenyapılı ile Tansu Şenyapılı'nın yan yana dizilen odaları geliyor. Ana binanın en merkezi noktasındaki yan girişli odayı bir süre Marco Bruno ve Selahattin Önür de kullandı. Loş ve geniş bir mekâna, ofisinin aralık kapısından sızan ışık ve onun masasındaki silueti, derslerin bittiği saatlerde binada yaşamın sürdüğünü gösterirdi. Bu saatlerde kafamı kapıdan uzatıp Erkin Aytaç ile merhabalaşmayı bir kurum kültürü olarak çok sevdim. Koridorda yürürken en çok karşılaştığım insanlardan biriydi. Selam alan, selam veren biriydi. Purosuz ağızda, gözlerinde hınzır bir ışıltı ile ayaküstü başlayan epeyce sohbetimiz oldu, hem de akla gelmeyecek her konuda. Bazen odasının kapısında, bazen iç avluya bakan cam duvarların önünde uzanan ahşap banklara oturarak, çoğu zaman da koridorun ortasında ayakta durup konuştuk. Havadan sudan gibi görünse de içinde yaşadığımız hayata, çevreye, okuduklarımıza, duyduklarımıza gören gözlerle bakmanın, anlara değer vermenin ve güncel süreçleri değerlendirmenin bir yolu bu konuşmalar.

Erkin Aytaç kendi kendisiyle dalga geçebilenlerdendi, hatta benimle gülümseyerek konuşurken çaktırmadan bazen benimle de dalga geçtiğini düşündüğüm olurdu ama iletişimdeki doğal akışın keyfini bozmamak için olsa gerek, ona açık vermedim galiba ve sanırım bunu ona hiç sormadım. Son yıllarda kısa bir süre dans dersi alırken, cesaretimi toplayarak birlikte salsa yapmayı ona teklif etmiştim. Gözlerimin

Mücahit Erdem tarafından organize edilen ve bu yıl 5-9 Aralık tarihlerinde yapılan 5. satranç turnuvasının posterini (Tasarım: Mert Tayyar Akaoğlu)

içine bakarak kendisinden iyi bir dans partneri olamayacağını söylemişti bana. Bense gri duvarlar önündeki

geniş mekânda dalga dalga yükselen müzik eşliğinde onunla prova yaparak iyi bir dans öğrencisi olmanın hayalini kurmuştum.

Yıllar önce de, Batum, Tiflis, Moskova ve Leningrad'ı içeren bir ODTÜ mimarlık gezisinde birlikte olmuştuk. Namık Erkal ve Sevil Enginsoy'un da katıldığı gezide Erkin Aytaç'ın Elvan Altan ile otobüsteki yerleri hala aklımda. O geziye katılanlardan İnci Aslanoğlu, Rüştü Yüce ve Mehmet Yılmaz da artık aramızda yok. Ama Erkin Aytaç'ın anısı bende en çok fakülte mekânı ile beliriyor, canlanıyor ve onunla bütünleşiyor. Kendisini çok yakından tanimasam da her gördüğümde içimi ısıtan birisi olduğunu vurgulamak isterim çünkü içinde yıllarca çalıştığım fakülte mekanına devamlı orada olduğu için hayat verenlerdendi. Ödüllü bir bina olan Mimarlık Fakültesi Binası güzel fotoğraflar verir. Mimarlık dergilerinde de mekân fotoğraflarının şiirsel görünümünde sıklıkla insana yer verilmez. Diğer yandan, bazı insanlar güneş ve ışıkta bile gölge yaratır, bazıları gölgede olsa da ışık verir, aydınlatır. Fakülte binamızın yalın ve gri duvarları da Erkin Aytaç'ın anısıyla gözümde aydınlanıyor, yaşayan, geçmiş ve geleceği olan bir mekâna dönüşüyor. Öğrenciler için satranç turnuvasının beşincisi yine onun ofisinin önünde planlandı. Bu yılki turnuva onun adına düzenlendi. Etrafta asılı posterlerden Erkin Aytaç bize her zamanki haliyle gülümsüyor, statik mekânı ve gri duvarları canlandırarak yaşayan bir mimari oluşumuna katkı veriyor.

ERKİN AYTAÇ ANISINA...

Hayatı, Kendi Çizgisinde, Abartısız, Prensipli ve Mutluluk Veren Keyiflerle Yaşamak...

Lale ÖZGENEL*

ODTÜ Mimarlık Fakültesi ailesinin otuz üç yıllık üyesi olan Erkin Aytaç'ı iyi tanımlayacak ifadelerden ikisi kuşkusuz ki şunlar olurdu: "nevi şahsına münhasır" ve "üçüncü sınıf tasarım stüdyosunun kıdemli hocası".

Gündelik hayatın ve akademinin kapsamına giren hemen her konuda sahip olduğu bilgiyle karşısındakini şaşırtan, muhabbetiyle düşünmeye yönelten; Fakülte mekanlarında, koridorlarda, çay odasında ve kantindeki kısa rastlaşmalarda muzip sataşmalarıyla, ortaya attığı laflarla,

yaratıcı esprileriyle ve sohbetlerinin bıraktığı tatlarla, bir başka deyişle, zekâsı, entelektüel birikimi ve renkli kişiliğiyle bir şekilde muhatap olmuş herkesin hem fikir olacağı gibi özgün karakterli ve insanlı Erkin. Kişiye özel muhabbet ve tatlı sataşma ustasıydı. Söz gelişi, ayaküstü muhabbetlerimizin veya dönem sonu stüdyo kolokyumlarındaki sohbetlerimizin başlangıç veya bitişi, ikimizin ortak ilgi alanı olan "Fenerbahçe" ve benim ilgi onun bilgi alanı olan "tenis" mutlaka yer alırdı. Aynı mahallede oturuyor

* Prof. Dr., ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Üçüncü sınıf stüdyosunda Berrak Seren ile, 2010 (fotoğraf: Mert Kayasü)

oluşumuz, okul dışında karşılaşmamıza ve birbirimize takılmamıza türlü vesilelerle olanak sağlardı. Kimi zaman yürüyüş yaparken rastlaşır, disiplinli yürüyüş tempolarımızı gözeterek hiç yavaşlamadan birbirimizi hafifçe selamlayıp geçerdik. Kimi zaman markette akşam alışverişinde karşılaşır, market arabalarının içeriğinden dem vururduk. Erkin'in o günkü akşam yemeğini oluşturan gurme seçimleri ile benim minik bir kiler misali dolup taşan arabam, istisnasız her seferinde,

tatlı bir atışmanın ana konusu olurdu. COVID 19 pandemisi nedeniyle kesintiye uğramazdan önce, Erkin'in pazar günü organizasyonları ile mahalle mekanlarını keşfeder, bu sosyalleşme ritüellerine katılan sevgili Gizem Deniz Güneri Söğüt ve Yalçın Demirtaş ile çaylı-kahveli-tadımlı sohbet masaları kurardık. Bu buluşmalarda biz, onun deyimiyle, sadece sosyalleşmez aynı zamanda mahalle ekonomisine de katkıda bulunurduk.

ODTÜ'nün kuruluşunun 50.yılı ve Mezunlar Günü, 20. Mezuniyet yılı madalyasını alırken, Thomas Godfrey ve Selahattin Önür ile, 2006

Üçüncü sınıf stüdyo gezisinde, öğrencileri ile, Santral İstanbul, 2011

Erkin'in kişiliğinin özgün yönleri, eğitimciliğine de benzer bir çeşitlilikte yansırı. Fakültede, içinde olmaktan en keyif aldığı ortam stüdyo diye düşünürdüm. Üçüncü sınıf stüdyosunun ayrılmaz parçası oluşunu, tasarım stüdyosu ve öğrencilerini çok seviyor oluşunu, öğrencileriyle yakından ilgilenen bir eğitimci oluşunu, tasarım stüdyosu hocası sorumluluğunu her yönüyle en üst düzeyde ve ilkeli bir biçimde yerine getiriyor oluşunu, seçtiği proje konuları çerçevesinde öğrencilerini hem kuramsal hem güncel meseleler üzerine düşünmeye teşvik edişini, her zaman yaratıcı konular, farklı disiplinlerden hocalar ve uzmanlarla stüdyosunu zenginleştirmeye özen gösteriyor oluşunu gözlemlerdim. Disiplinlerarası bir bakışı stüdyosuna

yansıtmaya çalıştığını, proje konusu özelinde kimi zaman Şehir ve Bölge Planlama Bölümü kimi zaman Yerleşim Arkeolojisi ve Mimarlık Tarihi lisansüstü programları hocalarından konuşma ve jüri üyeliği katkısı olarak stüdyo sürecini çok boyutlu ve düşünsel bir biçimde geliştirdiğini de.

Stüdyo sürecinin en verimli şekilde değerlendirilmesi Erkin için çok önemliydi; her dönem vermeyi planladığı kısa ve uzun projelerin hazırlıklarına dönem öncesinde başlar, arazi görme gezilerini tarihi yapı ve müze ziyaretleriyle taçlandırır, final jürilerine konu ve alan uzmanlarını davet eder, her projenin jüride yeterli kritik ve görüş almasını sağlar, öğrenci emeğine sahip çıkardı. "Ankara", farklı programları çalışmak üzere öncelik verdiği kentsel bağlamlar arasındaydı. Üçüncü sınıf stüdyosunda ele aldığı araştırma ve proje konularının güncelliği ve çeşitliliği, bazılarında benim de final jürisi üyesi olarak katkı koyduğum aşağıdaki stüdyo projesi konuları seçkisinde görülebilir:

- ***A Roof Over METU Stadium, Ankara***
2006-2007 Spring ARCH 302, Erkin Aytaç, Can Aker, Bilge İmamoğlu
- ***A Guest House and Sporting Facilities for a Field Hockey Club in Beypazarı, Ankara***
2006-2007 Spring ARCH 302, Erkin Aytaç, Can Aker, Bilge İmamoğlu
- ***Housing and Urban Agriculture: A New Neighbourhood by Porsuk River in Eskişehir***
2013-2014 Spring, ARCH 302, Erkin Aytaç, Hilmi Güner, Gizem Deniz Güneri, Melek Pınar Uz
- ***Arts and Crafts Movement at Akköprü, Ankara***
2017-2018 Fall ARCH 301, Erkin Aytaç, Gizem Deniz Güneri Söğüt, Ayça Nilüfer Çalikuşu
- ***Activating the City: New Forms of Housing and Public Space by Riverfront, Eskişehir***
2019-2020 Fall, ARCH 301, Erkin Aytaç, Pınar Aykaç Leidholm, Ayça Nilüfer Çalikuşu
- ***Living Ecologically: New Forms of Building a Campus Community***

Üçüncü sınıf stüdyosunda, Gizem Deniz Güneri Söğüt ve Öncü Özalp ile, 2017.

Jüride kritik verirken, 2017.

2020-2021 Fall ARCH 301, Erkin Aytaç, Pınar Aykaç Leidholm, Ayça Nilüfer Çalığışu

- *In Search of Ankara's Local Values: A Social and Cultural Center in Ulus, Ankara*

2020-2021 Spring ARCH 302, Erkin Aytaç, Pınar Aykaç Leidholm, Ayça Nilüfer Çalığışu Uyar

- *Ulus Rocks: A Cultural Center for New Arts in Ulus, Ankara*

2021-2022 Spring ARCH 302, Erkin Aytaç, Meral Özdengiz Başak, Melis Erdem, Ayşen Çerşil

Gizem Deniz Güneri Söğüt ile vermiş oldukları "ARCH 464 Foodscape Narratives" dersi de tam anlamıyla Erkin'e yakışan özgün bir seçmeli ders olarak ilginç ve güncel bir konuya odaklanırdı. Yiyecek üzerinden insanlar ve kentsel mekân arasındaki etkileşimleri ele alan bu ders, ortaya çıkan eleştirel araştırma ve anlatı biçimlerini tartışmaya açıyor,

yiyeceklerin, kentsel biçim ve kimlikle ilişkisinden gastronomik geleneklere, ortaya çıkan yemek kültürlerinden dijital çağdaki açlığa kadar uzanan konuları ele alarak gıda bazlı kentsel üretimi kavramsallaştırmayı amaçlıyordu. Bu dersi, 2022-2023 Bahar döneminde Yerleşim Arkeolojisi lisansüstü programından Burcu Erciyas ile birlikte açmayı planlamıştı.

Son fakülte toplantılarından birisinde dekanlık mutfağından, onlarcası arasından, desenini ve rengini sevdiğim için onun seramik kahve kupasını ödünç alıp kullanmış olmam nasıl bir tesadüftü bilmiyorum, ama tam da onun zekice espri üreteceği türde bir konuydu. İçeriğine bağlı olarak, kimi zaman "Sayın Özgenel", kimi zaman "Lale Özgenelcim" diye başlayan e-posta ve mesajlarını, en son gönderdiği muzip doğum günü kutlama mesajını, nice mahalle ve fakülte rastlaşmalarını, sohbet ve atışma anılarımızı biriktirmiş olmakla bir nebze avunuyor olacağım sevgili Erkin.

Üçüncü sınıf stüdyo gezisinde, Gizem Deniz Güneri Söğüt, İrem Hafız, Gökhan Okumuş ve öğrencileri ile, Konya, 2018.

ERKİN HOCAM ANISINA BİRKAÇ CÜMLE...

Sezin Sarıca*

Erkin Hocamın benim için hep özel bir yeri olmuştu. Bunun iki sebebinden birincisi bölümde tanıştığım ilk hoca olması, ikincisi ise küçük yaşta kaybettiğim babam ile aynı ismi paylaşmaları idi.

Her şeyin başında, 2012 Eylül'de okulun ilk kayıt gününde danışmanım olduğu için odasını bulup ders onayı almaya gittiğimde bir hayli heyecanlanmıştım. Ona daha ilk günden akademisyen olmak istediğimi söylemiştim, o da kendine has şakalarıyla mimarlık bölümünün lise gibi olmayacağını söylemişti. Daha sonrasında her dönem odasına yaptığım ziyaretlerde derslerimle ilgili konuşurken ilk günden çok da bilmeden ağzımdan kaçırduğım bu "akademik" planlarımı destekleyip ek olarak da stüdyo dersleriyle ilgili birkaç tavsiye vermeye başlamıştı. Üçüncü senemde 301 stüdyosunda onun grubunda öğrenci olmuşum. Hem çalışma programımızı hem de tasarım süreçlerini herkese faydalı olacak şekilde planlamaya özen gösteren bir hocaydı. Herkesin tasarım hevesine uygun kritikler verir, farklı projeler

çıkarmaya çok özen gösterirdi. Bu benim için çok önemli ve öğretici oldu. Mezuniyetimden sonra danışmanım olmasa da her dönem en az bir kere stüdyo ve derslerine jüri üyesi olarak katıldım, böylece dönemlik iletişimimiz aksamamış oldu. Hatta bazen 301-302 stüdyolarında görev almadım diye bana sitem ederdi, ben de şakayla karışık "Sırayla tüm stüdyoları geziyorum hocam, araştırma görevlisi olarak son senemde sizin stüdyo ile veda edeceğim" derdim.

Belki düşününce saçma gelebilir ama okulda ilk tanıştığım hocamın isminin kaybettiğim babamın ismi ile aynı olması beni ilk günden itibaren çok güvende hissettirmişti. Öğrenciyken her dönem yaptığımız sohbetler ve araştırma görevlisi olduktan sonra da jüri ve kantin sohbetlerimiz bu güvenin pekişmesini sağladı. Erken vedalardan hiçbir zaman hoşlanmadım, çok da beceremiyorum... Bu yüzden de dönemlik konuşmalarımızı devam ettirecekmış gibi düşünüyorum Erkin Hocam ile. İşklerle uyusun.

* Araş. Gör, ODTÜ Mimarlık Bölümü